

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo Poslanske skupine

V vednost: Vlada Republike Slovenije

Ljubljana, 5. 8. 2022

ZADEVA: Predlog Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2 oz. ZEKom-3, EPA: 16 – IX) in predlog GZS

Spoštovane poslanke, cenjeni poslanci Državnega zbora,

Glede na novi Predlog Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2 oz. ZEKom-3, EPA: 16 – IX), ki je v vsebini skoraj enak predhodnima predlogoma Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2, 2379 – VIII in EPA: 2628 – VIII), v zvezi s katerima je bil zakonodajni postopek končan, se ponovno obračamo na Državni zbor v zvezi s to problematiko.

Ena od osnovnih nalog Gospodarske zbornice Slovenije, kot reprezentativnega predstavnika slovenskega gospodarstva, je zastopanje in zaščita interesov poslovnih subjektov na nacionalni, regionalni in panožni ravni in skrb za lokalno poslovno okolje in vpliv na njegovo regulativno izboljšanje.

Zaradi izvozne naravnosti slovenskega gospodarstva, in s tem odvisnosti od uravnoteženih in jasnih pravil mednarodnega poslovanja, je področje internacionalizacije deležno naše posebne skrbi in angažiranja. Za slovensko gospodarstvo je prost dostop do tujih trgov ključnega pomena za realizacijo poslovnih načrtov in krepitev mednarodne konkurenčnosti.

Četudi ne bo nikoli dosežen, se idealu prostega ozirom čim manj oviranega dostopa do tujih trgov z aktivnim članstvom Slovenije v EU v veliki meri približujemo. Z Vlado Republike Slovenije delimo interes in skrb za enakopravno in varno poslovanje slovenskih podjetij v tujini, enako kot to pričakujejo tuji poslovni subjekti, ko poslujejo v Sloveniji. Zato podpiramo ukrepe in dejanja, ki zasledujejo te cilje. Kot konstruktivni sogovornik pa izražamo in prenašamo tudi priporočila in pričakovanja slovenskega gospodarstva v zvezi z urejanjem in lajšanjem poslovanja na vseh področjih, tudi mednarodnem.

Eden od naših pomislekov se nanaša na novi predlagani Zakon o elektronskih komunikacijah, in sicer na 115., 116. in 311. člen, ki se nanašajo na varnost omrežij in storitev. Na splošno te

določbe z uvedbo »strateških« meril omogočajo:

- samovoljno izključitev določenega proizvajalca s trga in onemogočanje operaterjem v Republiki Sloveniji, da bi opremo tega proizvajalca v prihodnje uporabljali, kar zožuje možnosti operaterjev pri izbiri najboljše opreme za svoje uporabnike;
- samovoljno *de facto* prepoved nastopanja na trgu za določenega obstoječega proizvajalca, katerega oprema se že uporablja v elektronskem komunikacijskem omrežju, kar bi zahtevalo velike naložbe v zamenjavo.

Negotovost, ki jo povzroča arbitrarnost postopka izključitve dobaviteljev, omejuje razvoj omrežja, poslovne načrte, investicijske cikle in onemogoča operaterjem, da bi svobodno vključili proizvajalce opreme v iskanje najboljših tehnoloških rešitev za svoje omrežje, njihove uporabnike, strateške cilje digitalizacije in gospodarske rasti.

Namesto da bi na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril preverjali dejansko ustreznost dejanske opreme in s tem varnost omrežij in storitev, so merila, ki se ne nanašajo na samega dobavitelja, temveč na njegovo državo izvora (npr. 116. člen vsebuje sklicevanja na zakone tretje države, njene zmogljivosti, povezave, ki jih ima vlada te države, itd.) vsiljena, ne glede na to, ali takšne okoliščine dejansko vplivajo na opremo in varnost le-te ter storitev ali ne. Tak mehanizem omogoča izključitev tudi v odsotnosti kakršnega koli dejanskega vpliva na varnost telekomunikacijskih omrežij.

V okviru obravnave zakona bi se bilo smiselno vprašati tudi, ali tak mehanizem sploh zasleduje zastavljeni cilj (če je cilj varnost mobilnih omrežij) in ali je ukrep primeren. Smiselno bi bilo, da zakon predvideva tudi druge možnosti, kot na primer, da bi operaterji lahko sodelovali v postopku ocene tveganja in imeli dialog, v katerem bi si regulator (npr. AKOS) in operaterji (ki najboljše poznajo omrežje) skupaj prizadevali poiskati mehanizme, s katerimi bi se lahko obravnavala morebitna ugotovljena tveganja (kot je to primer na Finskem), namesto da bi bili operaterji samo naknadno obveščeni o ravnanju vlade z objavo v Uradnem listu vladne odločitve, ki ima na koncu učinek *de facto* prepovedi nakupa opreme določenega proizvajalca, pri čemer zakon sploh ne določa minimalnega uveljavitvenega roka za implementacijo take odločitve Vlade, kar ne omogoča nobene predvidljivosti.

V predhodnem zakonodajnem postopku je tudi Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora RS imela resne pomisleke glede neskladja predlagane ureditve, in sicer 115. in 116. člena predloga, z Ustavo Republike Slovenije¹, predvsem z vidika načela enakosti (drugi odstavek 14. člena Ustave), saj določa različno obravnavo dobaviteljev, in z vidika posega v svobodno gospodarsko pobudo (74. člen Ustave), ter z vidika ne-določnosti in ne-jasnosti predlaganih določb (2. člen Ustave) ter da bi morala biti zagotovljena možnost sodelovanja dobavitelja v dokaznem postopku (22. člen Ustave). Ti pomisleki v novem predlogu niso naslovljeni.

Zato predlagamo Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru, da skrbno preučita predlog g.

¹ Mnenje z dne 29. 3. 2022, številka: 001-02/22-11/13, dostopno na:
https://www.dz-rs.si/wps/PA_DZ-LN-Iskalnik/EpaLinkServlet?epa=2628-VIII&pathPrefix=/wps/portal

Danijela Krivca in ostalih podpisanih poslancev z vidika posega v varovane ustavne pravice, pri tem pa upošteva sorazmernost teh ukrepov in posledic za potrošnike in gospodarstvo. Vladi Republike Slovenije in matičnemu delovnemu telesu predlagamo, da to naslovita z amandmaji.

EU 5G Toolbox

Predlog se sklicuje na tako imenovan Nabor orodij EU za kibernetško varnost (EU toolbox on 5G Cybersecurity), vendar orodje ni ustrezno implementirano. Čeprav Nabor orodij vsebuje nekatera strateška merila, podobna tistim iz predloga zakona, predlog teh ne implementira v duhu Nabora orodij (ob upoštevanju ostalih njegovih določb, saj Nabor orodij izrecno zahteva, da bi bilo oceno profilov tveganosti dobaviteljev treba izvajati izključno iz varnostnih razlogov in na podlagi objektivnih meril), poleg tega pa tudi Nabor orodij EU ni pravno zavezujoč dokument, niti ni prestal sodne presoje glede skladnosti z zavezujočim pravom EU in drugim mednarodnim pravom in ni zavezujoč za Slovenijo in EU. Take nezavezujoče smernice ne morejo prevladati nad Ustavo Republike Slovenije. Primerjava z drugimi zakonodajami (npr. Nemčija, Finska, Avstrija ipd.) kaže, da je Nabor orodij EU mogoče izvajati tudi na bolj objektivni in nediskriminatorni način, kar predstavlja veliko blažji poseg v tržno gospodarstvo.

Če predlagani zakon primerjamo s predpisi drugih držav, gresta nemški in finski model na primer v smer preverjanja obravnavane opreme in ne prepovedi dobaviteljev. Finski model v skrajnem primeru predvideva prepoved posebnih problematičnih naprav komunikacijskega omrežja na kritičnih delih omrežja, torej glede na značilnosti same opreme in ne na podlagi značilnosti dobavitelja (določba 244a Finskega Zakona o elektronskih komunikacijskih storitvah). Nemški model govori tudi o prepovedi uporabe (visoko tveganih) kritičnih komponent (člen 9b Zakona o varnosti informacijske tehnologije (BSiG) 2.0).

Sklepno

Predlagamo, da je državni poseg predvidljiv, določen in utemeljen s tehtnimi varnostnimi pomisleki v preglednem postopku, ne da bi nerazumno omejevali uvajanje in razvoj omrežja.

Predlagamo, da postopek pregleda vključuje vse zainteresirane strani (tj. operaterje in proizvajalce) z dejansko možnostjo sodelovanja v vseh fazah postopka in je naslovljen na:

- določene dele omrežja, ki se štejejo za kritične (tj. jedro 5G);
- posebno (morebiti varnostno sporno) opremo, namesto da se določa tveganje proizvajalca kot celote.

Takšen pristop je bil sprejet v Nemčiji in verjamemo, da država z dvema milijonoma prebivalcev, štirimi mobilnimi omrežji in sanjami o vedno večjih koristih digitalizacije mora biti v svojem pristopu vsaj tako agilna in pragmatična.

Stališče GZS je, da lahko tuja podjetja v Slovenji in v EU nastopajo kot investitorji, izvajalci ter ponudniki blaga in storitev ne glede na to od kod prihajajo, pri čemer pa je pogoj za njihov nastop

spoštovanje pravil konkurence, dosledno izpolnjevanje zakonskih in varnostnih pravil, ki jih predpisujeta nacionalna in evropska zakonodaja za zaščito potrošnikov in okolja ter zagotavljanje enakovrednih konkurenčnih pogojev, ki predstavljajo elemente ekonomske in politične suverenosti. Takšno lokalno obravnavo pričakujemo tudi v primeru nastopa slovenskih podjetij na kateremkoli tujem trgu.

Zaradi navedenih razlogov predlagamo, da se ne sprejme predlaganih 115., 116. in 311. člena v besedilu, kakor izhaja iz predloga poslancev, ki de-facto lahko pomeni izključitev dobaviteljev glede na državo izvora preko določitve za »tvegane dobavitelje« na podlagi političnih meril, ampak upošteva tehnične standarde EU in tudi prakso drugih držav članic na tem področju, ter s tem ravna tudi v duhu bilateralnih sporazumov s tretjimi državami, kot npr. »Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ljudske Republike Kitajske o gospodarskem sodelovanju« iz leta 2007, ter pravil WTO ter se zavzame za oblikovanje skupnega priporočila EU za podobne primere.

Z odličnim spoštovanjem,

Gospodarska zbornica Slovenije, Združenje za informatiko in telekomunikacije
Mag. Nenad Šutanovac, direktor